

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657:37

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/160-22>**Мельничук М. О.**

кандидат економічних наук,

Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2113-3676>**Анцибор М. С.**

магістрант,

Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

Melnuchyk Marina, Antsybor Marina

Kharkiv Institute of Trade and Economic

Kyiv National University of Trade and Economics

ЗВІТНІ ДАНІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ФІНАНСОВА ТА НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Обґрунтування формування фінансової та нефінансової звітності вітчизняних підприємств у контексті постійних змін зовнішнього середовища та можливостей використання звітних даних у системі управління розвитком є сьогодні актуальним. Проаналізовано зарубіжний досвід складання та структурування нефінансових звітів. У статті для розвитку методичних положень складання нефінансового звіту узагальнено підходи, за якими передбачається структурування вибраного звіту відповідно до напрямів соціально-відповідальної політики шляхом систематизації відповідних показників. Рекомендовано структурування нефінансового звіту згідно з передбаченими у GRI (Global Reporting Initiative) показниками з урахуванням економічного, екологічного та соціального критеріїв ефективності, що сприятиме прозорості діяльності підприємства для різних груп стейкхолдерів. Акцентовано на необхідності керуватися якісними характеристиками для складання фінансових звітів за міжнародними стандартами, яких слід дотримуватися під час здійснення економічної, екологічної та соціальної діяльності для прийняття виважених управлінських рішень. Визначено чинники, які зумовлюють ускладнення формування фінансової звітності підприємств за сучасних умов.

Ключові слова: звітність, фінансова звітність, нефінансова звітність, гармонізація звітності.

REPORTING DATA IN SYSTEM OF MANAGEMENT DECISIONS AT ENTERPRISE: FINANCIAL AND NON-FINANCIAL REPORTING

The purpose of article is to substantiate formation of financial and non-financial reporting of enterprises in context of changes in external environment and assess possibilities of using reporting data in development management system. Substantiation of formation financial statements and non-financial reporting of domestic enterprises in context of constant changes in external environment and possibility of using reporting data in development management system is relevant today. Foreign experience in compiling and structuring non-financial reports is analyzed. The article summarizes approaches for development of methodological provisions for compiling a non-financial report, which provide for structuring of selected report in areas of socially responsible policy by systematizing relevant indicators. It is recommended to structure non-financial report according to indicators provided in the GRI (Global Reporting Initiative), taking into account economic, environmental and social criteria of efficiency, which will promote transparency company for different stakeholder groups. The algorithm for generating a non-financial report is substantiated and its main components are outlined in accordance with indicators and sections of the GRI standard. When publishing the report, companies must justify choice of indicators and their reliability, note reasons and factors for not disclosing information about other important indicators. Emphasis is placed on need to be guided by qualitative characteristics for preparation of financial statements in accordance with international standards, which should be followed in implementation of economic, environmental and social activities to make informed management decisions. The factors which cause complication of formation of financial statements of enterprises in modern conditions are defined. The proposed recommendations require the use of technology to provide real-time data collection, analysis and reporting, as well as following processes: independent verification of reports, improving quality of data, their reliability and comparability.

Keywords: reporting, financial statements, non-financial reporting, harmonization of reporting.

JEL classification: G32, M41

Постановка проблеми. За сучасних умов ведення господарської діяльності великого значення набуває вивчення зарубіжної практики забезпечення організа-

ції облікової системи підприємства для задоволення запитів стейкхолдерів. Розвиток упровадження нефінансової звітності зумовлює поширення концепції

соціальної відповідальності підприємств, а гармонізація фінансової звітності підприємств до міжнародних норм набуває все більшої актуальності. Звіти про соціальну відповідальність формувалися від початку на запити суспільства, тому склалася практика з різними методичними підходами та форматами. У зв'язку із відсутністю регламентації у сфері складання нефінансових звітів підприємства постають перед низкою проблемних аспектів, серед яких: відсутність формату звіту та можливості залучення персоналу для його формування; відсутність належного обліково-аналітичного забезпечення для розкриття інформації за багатьма сферами соціально відповідальної діяльності; недостатній досвід у виконанні облікових процедур для забезпечення формування такого звіту; складність у верифікації даних нефінансового звіту тощо. Теорія і практика облікового забезпечення й інтерпретування щодо різних об'єктів обліку в генезі характеризувалися різними неоднозначними трактуваннями процедур формування фінансової звітності й варіантів її представлення стейкхолдерам, тому сьогодні є потреба у розвитку дослідження низки пов'язаних із цим питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемним аспектам формування звітності та її вдосконаленню присвячено праці багатьох вітчизняних учених, зокрема таких, як: К.В. Безверхий, А.В. Блакитна, С.Ф. Голов, В.А. Дерій, В.М. Костюченко, С.Я. Король, Р.О. Костирко, В.М. Костюченко, Н.О. Лоханова, О.В. Харламова, О.О. Нестеренко, А.В. Озеран, О.Г. Сокіл, С.В. Свірко та ін. Зважаючи на велику кількість публікацій за піднятою тематикою, залишаються вирішеними не повною мірою проблеми звітування у нефінансових звітах та гармонізації фінансової звітності з міжнародними нормами.

Мета статті полягає в обґрунтуванні формування фінансової та нефінансової звітності підприємств у контексті змін зовнішнього середовища та оцінці можливостей використання звітних даних у системі управління розвитком.

Виклад основного матеріалу. Нефінансова звітність підприємства трактується як звітність, що базується на показниках його економічного, екологічного або соціального розвитку [2; 3; 9; 16; 10], інструмент відповідального бізнесу [8; 18], звітність, що надає релевантні дані про етику бізнесу, ділову стратегію, участь у соціальній та екологічній політиці розвитку суспільства й економіки [5., с. 98]. Нефінансова звітність може бути на різних підприємствах за різними запитами представлена як: звітність зі сталого розвитку, звіт з інтелектуального капіталу, екологічний звіт, соціальний звіт, звіт про корпоративну соціальну відповідальність, звіт із прогресу. У контексті усвідомлення формування звітності сталого розвитку зазначено, що сучасна концепція бухгалтерського обліку має тенденцію нехтувати навколишнім середовищем і соціальними проблемами, що призводить до її неефективності [17]. Порівняно з фінансовою звітністю підприємства звітність зі сталого розвитку в частині соціальних аспектів бізнесу задовольняє інтереси різних груп користувачів та забезпечує зростання впливу позитивного характеру підприємницької діяльності на суспільство та соціально-економічні відносини [4]. Для оцінки взаємодії власників бізнесу із зацікавленими сторонами – стейкхолдерами необхідно застосовувати

критерії, які характеризують розвиненість напрямів стійкого розвитку компанії, у тому числі сферу соціальної відповідальності бізнесу [12, с. 52].

У міжнародній практиці існує три формати формування нефінансової звітності: довільний, який не вимагає проведення соціального аудиту; комплексний; стандартизований, має перевагу над попередніми та полягає у можливостях порівняння зі звітами інших компаній, завдяки чому визначається соціальний рейтинг компанії [14]. Відповідно до Директиви 2014/95/ЄС [1, § 6], великі підприємства повинні підготувати нефінансовий звіт, який міститиме інформацію щодо як мінімум таких аспектів, як охорона навколишнього середовища, питання зайнятості та соціальні питання, повага прав людини, боротьба з корупцією і хабарництвом. Відповідно, законодавчою новелою в Україні стало складання звіту з управління, у якому передбачено розкриття інформації про екологічні й соціальні аспекти та кадрову політику. Підприємствам, середня кількість працівників яких на дату складання річної фінансової звітності перевищує 500 працівників, рекомендується включати у звіт про управління нефінансові показники діяльності [15].

Нефінансові звіти, які мають певну стандартизацію для їх формування у зарубіжній практиці, складаються на виконання принципів Глобального договору ООН за GRI-стандартом (наведено індикатори до розкриття) або за стандартом верифікації звітів AccountAbility (AA) 1000 (підтвердження звітності про стійкий розвиток). Учасники Глобального договору зобов'язані щорічно публікувати «Звіт про прогрес», який описує, як підприємство підтримує Глобальний договір і його принципи. Модульні GRI-стандарти (Global Reporting Initiative – Глобальна ініціатива звітності) є останньою версією формату розкриття інформації у нефінансових звітах. Під час вибору спеціалізованих модулів підприємство має керуватися принципом матеріальності, тобто розкриттям тих тем, які відображають ключові напрями діяльності у сфері сталого розвитку. Цей стандарт містить список конкретних показників для звітності із соціальної, екологічної та економічної діяльності підприємств. Організації, які використовують Стандарт верифікації AA1000 (Assurance Standard), беруть на себе зобов'язання виявляти й вивчати їхній вплив на соціальні, екологічні та економічні показники своєї діяльності. Ще одним із міжнародних стандартів нефінансового аудиту є ISAE 3000 (International Standard on Assurance Engagements), яким встановлено рамкові умови перевірки даних про нефінансові аспекти діяльності, включаючи інформаційні системи, системи внутрішнього контролю та процесів корпоративного управління тощо. Принципами відповідальних інвестицій ООН (United Nations Principles of Responsible Investment) поставлено за мету зрозуміти інвестиційний вплив екологічних, соціальних та управлінських питань та підтримати підписантів у інтеграції цих питань у рішеннях щодо інвестицій та власності.

Алгоритм формування звітності зі сталого розвитку за обліковими даними, починаючи зі збору показників соціальних аспектів діяльності звітності зі сталого розвитку до визначення необхідності вдосконалення облікового забезпечення звітності зі сталого розвитку, рекомендований вченими [4] за такими напрямками: документування господарських операцій;

відображення операцій на облікових рахунках; відображення у звітності господарських операцій. Під час побудови графічного зображення підпорядкованості та взаємозв'язку цілей інноваційного проєкту з формування інтегрованої звітності вчені [13, с. 198] радять дотримуватися особливих рекомендацій, які впливають з особливостей змістовного наповнення інтегрованого звіту та які можна використати під час формування алгоритму складання нефінансової звітності, зокрема:

– під час визначення цілей в економічній, екологічній та соціальній сферах обов'язково мають опрацьовуватися такі позиції, як корисність, значення та наслідки проєкту;

– формування цілей має впливати з чітко сформульованої моделі стратегічного розвитку господарської діяльності, а цілі – відповідати вектору еволюційного розвитку економічного, екологічного та соціального складників господарської діяльності суб'єкта господарювання;

– під час розроблення цілей слід враховувати особливості соціокультурного простору, специфіку соціальної, екологічної та економічної ситуації в країні, регіоні, місці, де провадиться чи планує провадитися господарська діяльність.

Запропонована нами алгоритмізація процесу підготовки нефінансової звітності представлена на рис. 1 через поєднання організаційних та методичних складників для повного й достовірного відображення даних.

Для вітчизняних підприємств рекомендовано складати соціальний звіт у довільній формі за структурою

та самостійно вибраними показниками, але враховуючи секторальні показники за індикаторами GRI G-4 системи GRI (табл. 1).

Звітність за GRI вважається найбільш досконалою серед різних видів звітності, адже передбачає набір статей, які підприємство має право вибирати самостійно, й оцінює кожне підприємство за відповідною шкалою [9]. Інформація, яка розкривається у нефінансовому звіті, повинна включати чинники, які у майбутньому можуть вплинути на репутацію підприємства або пов'язані із впливом на довкілля, та враховувати ймовірні ризики. Недоліками відокремленого оприлюднення нефінансової звітності вважають недостатність довіри з боку стейкхолдерів та складнощі щодо забезпечення її своєчасності й актуальності [11, с. 145]. Сьогодні не існує державної регламентації будь-яких показників нефінансових звітів, які слід вимірювати в обов'язковому порядку, хоча у цьому є нагальна потреба. Глобальна ініціатива звітності (GRI) визначає кілька чітких категорій, за якими ключові показники ефективності можуть бути включені до звітності:

– економічні: економічні показники, дані присутності на ринку;

– екологія: дані про використання енергії, води, викиди, відходи;

– соціальні: дані про зайнятість, охорону здоров'я та безпеку, рівень заробітної плати, навчання та освіту.

Інформація про ключові показники ефективності повинна бути збалансована в рамках звіту, надавати вичерпну інформацію для аналізу та бути достатньою для того, щоб зацікавлені сторони зрозуміли результати діяльності звітного періоду. Підприємства під час

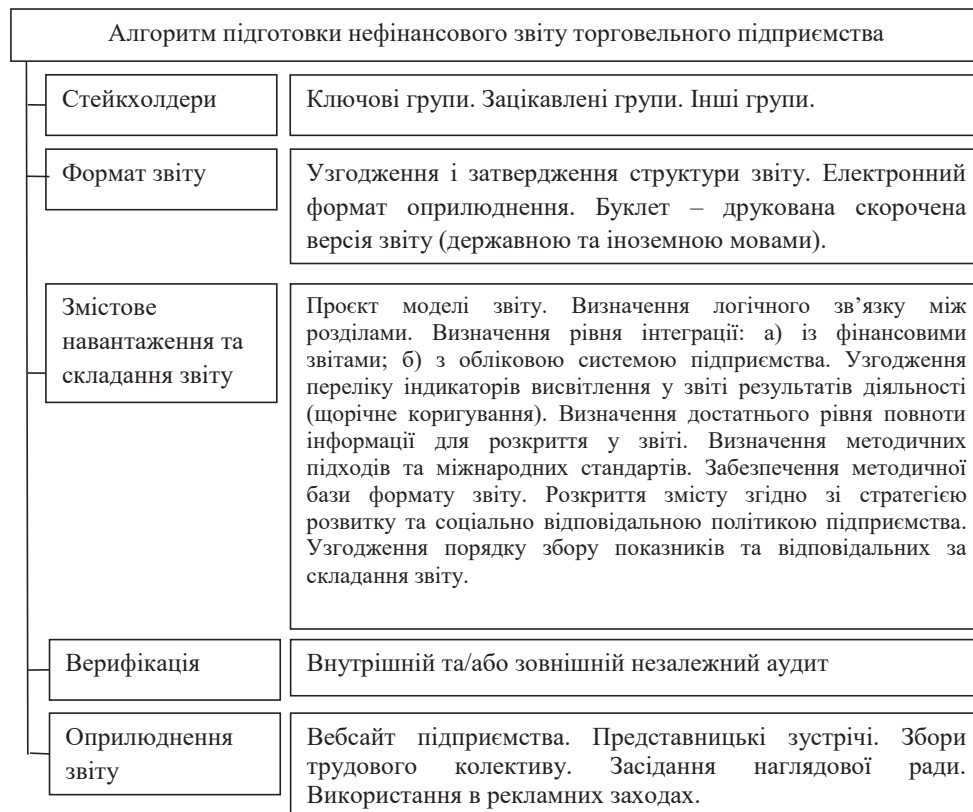

Рис. 1. Алгоритмізація процесу підготовки нефінансової звітності

Джерело: розроблено авторами

Таблиця 1

**Систематизація показників нефінансової для торговельних підприємств
у взаємозв'язку зі стандартами звітності GRI**

Назва розділу	Стандарти GRI	Елемент розкриття
Загальний	GRI 102: 1-17	Загальні елементи звітності. Профіль підприємства. Стратегія. Етика.
Корпоративне управління	GRI 102: 18-23. 102: 40-43	Структура та склад органів управління. Взаємодія зі стейкхолдерами.
Економічна діяльність GRI 201	GRI G-3: ES 1-8	Економічна результативність. Створена і розподілена пряма економічна вартість, включаючи доходи, операційні витрати, виплати співробітникам, пожертвування та інші інвестиції у співтовариства, нерозподілений прибуток, виплати постачальникам капіталу і державам. Політика, практики та частка витрат на місцевих постачальників в основних регіонах діяльності. Процедури найму місцевого населення. Розвиток і вплив інвестицій в інфраструктуру та послуг, наданих, передусім, для суспільного блага за допомогою комерційної, натуральної чи благодійної діяльності.
	ES 3	Виконання зобов'язань організації щодо пенсійного плану зі встановленими пільгами
Екологія. Довкілля. Клімат. GRI 302-307	GRI G-3: EN 1-7; EN 8-9; EN 16-28	Екологічна результативність: енергія, вода, викиди, відходи. Ініціативи щодо зниження викидів парникових газів і досягнуте зниження. Грошове значення штрафів і загальне число нефінансових санкцій, накладених за недотримання екологічного законодавства і нормативних вимог. Інформація щодо підходів до управління екологічним складником. Інформація про земельні ділянки. Відсоток проданих товарів та їх пакувальних матеріалів, які повертаються для переробки виробнику.
Персонал та суспільство GRI 203, 204, 401-413	GRI G-3: LA 1-3; LA 4-5; MM 4; LA 7-9; LA 10-12; LA 13-14	Соціальна результативність: зайнятість, взаємовідношення працівників і керівництва, здоров'я і безпека на робочому місці, навчання й освіта, інші можливості. Виплати і пільги, що надаються співробітникам.
	HR 3-9	Права людини. Встановлені системи для забезпечення дотримання прав людини й вирішення виниклих проблем. Дитяча та примусова праця, дискримінація.
	SO 1-8	Взаємодія із суспільством. Антикорупційна діяльність. Благодійність. Політична позиція. Зв'язки з громадськістю.
	PR 3-9	Відповідальність за продукцію. Види інформації про властивості продукції і послуг, необхідні процедури і частка значущих продуктів і послуг, щодо яких діють такі вимоги до інформації. Дотримання стандартів, пов'язаних із маркетингом. Скарги покупців. Якість товарів.
	FS 1-16	Підходи менеджменту в секторі послуг
Додатки		

Джерело: складено за стандартами звітності GRI

оприлюднення звіту мають обґрунтувати вибір кола показників та їх достовірність, зауважити на причини та фактори нерозкриття інформації про інші важливі показники, які розкриваються іншими підприємствами. Зазвичай нефінансовий звіт містить індикатори в динаміці за декілька звітних періодів, що вказує на вектори змін й забезпечує їх співставність.

Водночас варто керуватися якісними характеристиками для складання фінансових звітів за міжнародними стандартами, яких слід дотримуватися під час здійснення економічної, екологічної та соціальної діяльності. Формування фінансової звітності підприємств сьогодні ускладнюється через такі чинники: повільне реагування стейкхолдерів на зміни, які впливають на діяльність підприємства; часткове не співставлення розкритої у звітності інформації та запитів користувачів, подекуди упередженість вітчизняних правових інституцій щодо упровадження окремих практик зарубіжного досвіду. О.В. Чумак відзначила, що перевагою показників фінансової звітності у міжнародній та вітчизняній практиці є їх уніфікація, оскільки вони базуються на загальноприйнятих стандартизованих принципах обліку (що дає змогу використовувати типові технології й алгоритми фінансових розрахунків за окремими аспектами формування та розподілу

фінансових ресурсів, а також порівнювати показники фінансової звітності підприємства з іншими аналогічними підприємствами); чітка регулярність формування (у встановлені нормативні терміни); високий ступінь надійності (звітність, яка формується на базі фінансового обліку, надається зовнішнім користувачам і підлягає зовнішньому аудиту) [19].

Запропоноване вище вимагає використання технології для забезпечення збору даних у реальному часі, аналізу та звітності, а також таких процесів, як незалежна перевірка звітів, для поліпшення якості даних, надійності й порівнянності. Це також вимагає подальшої інтеграції з обліковою службою, яка складає фінансову звітність для забезпечення відповідності бізнесу й актуальності для інвесторів. Проте складання нефінансового звіту від найбільш стислого до найбільш ґрунтовного забезпечує зворотний прозорий зв'язок із зацікавленими сторонами у міру розвитку їхніх потреб.

Висновки. У процесі аналізу джерел щодо розуміння змістового наповнення нефінансової звітності, яку трактують як соціальну, звітність сталою розвитку чи корпоративну соціальну відповідальність, установлено, що трактують її як звітність, у котрій відображують показники соціального, економічного та

екологічного характеру підприємства через взаємодію з показниками фінансової звітності. Визначено загальноприйнятні формати нефінансових звітів та їх наповнюваність показниками (індикаторами), ґрунтуючись

на міжнародних стандартах. Обґрунтовано алгоритм формування нефінансового звіту та окреслено основні його складники й рекомендовано розділи звіту, узгоджені з індикаторами й розділами стандарту GRI.

Список використаних джерел:

1. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups. URL: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2014:330:FULL&from=E N#L_2014330 EN.01000101.doc/ (дата звернення: 02.10.2020).
2. Аннаев А.А. Сущность, стандарты и процесс подготовки нефинансовой отчетности. *Аудит и финансовый анализ*. 2009. № 6. URL: <http://auditfin.com/fin/2009/6/Annaev/Annaev%20.pdf> (дата звернення: 08.10.2020).
3. Байрактар Ю.П. Нефинансова звітність підприємств та етапи її формування. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2015. Т. 20. Вип. 1/1. С. 57–61.
4. Ідентифікація об'єктів соціальної складової звітності сталого розвитку / Т.В. Барановська та ін. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. Вип. 1. С. 3–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2017_1_3 (дата звернення: 08.10.2020).
5. Бочуля Т.В. Інновативний розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством : монографія. Харків : ІНЖЕК, 2015. 404 с.
6. Бурдейна Л.В. Удосконалення методології бухгалтерського обліку виробничих запасів. *Збірник наукових праць Буковинського університету. Економічні науки*. 2017. Вип. 13. С. 126–132.
7. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 522 с.
8. Гриценко О.І. Тенденції та проблеми формування інтегрованої звітності суб'єктами господарювання. *Молодий вчений*. 2014. № 2(05). С. 31–34.
9. Дерій В.А., Дерій М.В. Облікові та аналітичні компоненти нефінансової звітності та їх роль в економічній системі. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Вип. 2(88). С. 95–103.
10. Колот А.М. Корпоративна соціальна відповідальність, соціальна звітність та аудит як сучасні інститути та технології соціального розвитку. *Україна: аспекти праці*. 2010. № 3. С. 3–9.
11. Корягін М.В., Куцик П.О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності : монографія. Львів : ЛКА, 2016. 276 с.
12. Костирко Р.О. Інтегрована звітність – інструмент соціально відповідального бізнесу. *Часопис економічних реформ*. 2014. № 1(13). С. 49–54.
13. Крутова А.С., Нестеренко О.О. Впровадження проєкту формування інтегрованої звітності в обліково-аналітичний процес. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія* : матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Тернопіль, 30 червня 2017 р. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. С. 196–199.
14. Лігоненко Л.О., Тремблук М.Д. Розробка та провадження корпоративної соціальної звітності. *Молодий вчений*. 2016. № 12. С. 852–856. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2016/12.1/199.pdf> (дата звернення: 09.10.2020).
15. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління : Наказ Міністерства фінансів України від 07.12.2018 № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18> (дата звернення: 10.10.2020).
16. Сапрыкина М. КСО-практика: 12 шагов при подготовке нефинансового отчета. URL: http://delo.ua/business/kso-praktika-12-shagov-pripodgotovke-nefinansovogo-otcheta-185313/?supdated_new=1407152162 (дата звернення: 08.10.2020).
17. Сокіл О.Г. Парадигмальне моделювання обліково-аналітичного забезпечення звітності зі сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси*. 2017. № 4. С. 81–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2017_4_14 (дата звернення: 11.10.2020).
18. Чалдаева Л.А., Красикова А.С., Федчин И.Н. Нефинансовая отчетность в России: проблемы становления и развития. *Финансы и кредит*. 2015. № 13(637). С. 21–31.
19. Чумак О.В. Гармонізація обліково-звітної системи щодо економічної діяльності підприємств у контексті міжнародної стандартизації *Економічний простір*. 2018. № 138. С. 223–232.

References:

1. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups URL: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2014:330:FULL&from=E N#L_2014330 EN.01000101.doc/.
2. Annaiev A.A. (2009) Sushchnost, standarty i protsess podhotovky nefynansovoi otchetnosti [Essence, standards and process of preparation of the unfinancial accounting] *Audyt i fynansovyi analiz*. vyp. 6. URL: <http://auditfin.com/fin/2009/6/Annaev/Annaev%20.pdf>. [in Russian].
3. Bairaktar Yu.P. (2015) Nefinansova zvitnist pidpriumstv ta etapy yii formuvannia [Unfinancial accounting of enterprises and stages of her forming]. *Visnyk ONU imeni I. I. Mechmykova*. T. 20. vyp. 1/1. pp. 57–61. [in Ukrainian].
4. Baranovska T.V., Dykyi A.P., Baranovska T.V., Baryshnikova O.M. (2017) Identyfikatsiia obektiv sotsialnoi skladovoi zvitnosti staloho rozvytku [Authentication of objects of the social component accounting of steady development]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*. vyp. 1. pp. 3–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2017_1_3. [in Ukrainian].
5. Bochulia T.V. (2015) Innovatyvnyi rozvytok oblikovo-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia pidpriumstvom [Innovative development of the registration-analytical providing of management an enterprise] : monohrafiia. Kharkiv : VD «Inzhpek». 404 p. [in Ukrainian].
6. Burdeina L.V. (2017). Udoshkonalennia metodolohii bukhhalterskoho obliku vyrobnychyykh zapasiv [Improving the methodology of accounting for inventories]. *Zbirnyk naukovykh prats Bukovynskoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vyp. 13, pp. 126–132. [in Ukrainian].

7. Holov S.F. (2007). Bukhhalterskyi oblik v Ukraini: analiz stanu ta perspektyvy rozvytku [Accounting in Ukraine: analysis of the state and prospects of development]. Kyiv : Tsentri uchbovoi literatury. [in Ukrainian].
8. Hrytsenko O.I. (2014) Tendentsii ta problemy formuvannia intehrovanoi zvitnosti subiektamy hospodariuvannia [Tendencies and problems of forming of the integrated accounting by the subjects of ménage]. *Molodyi vchenyi*. vyp. 2(05). pp. 31–34. [in Ukrainian].
9. Derii V.A., Derii M.V. (2014) Oblikovi ta analitychni komponenty nefinansovoi zvitnosti ta yikh rol v ekonomichnii systemi [To the account and analytical components of the unfinancial accounting and their role in the economic system]. *Zbirnyk naukovykh prats Vinnytskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriia «Ekonomichni nauky»*. vyp. 2(88). pp. 95–103. [in Ukrainian].
10. Kolot A.M. (2010) Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist, sotsialna zvitnist ta audyt yak suchasni instytuty ta tekhnolohii sotsialnoho rozvytku [Corporate social responsibility, social accounting and audit as modern institutes and technologies of social development]. *Ukraina: aspekty pratsi*. vyp. 3. pp. 3–9. [in Ukrainian].
11. Koriahin M.V., Kutsyk P.O. (2016) Problemy ta perspektyvy rozvytku bukhalterskoi zvitnosti [Problems and prospects of development of accounting control] : *monohrafiia*. Lviv : LKA. 276 p. [in Ukrainian].
12. Kostyrko R.O. (2014) Intehrovana zvitnist – instrument sotsialno vidpovidalnoho biznesu [The integrated accounting is an instrument of socially responsible business]. *Chasopys ekonomichnykh reform*. vyp. 1(13). pp. 49–54. [in Ukrainian].
13. Krutova A.S., Nesterenko O.O. (2017) Vprovadzhennia proektu formuvannia intehrovanoi zvitnosti v oblikovo-analitychnyi protses [Introduction of project of forming of the integrated accounting is in a registration-analytical process]. *Oblik, opodatkuvannia i kontrol: teoriia ta metodolohiia : materialy mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf.* m. Ternopil, 30 chervnia 2017 r. Ternopil: TNEU. pp. 196–199. [in Ukrainian].
14. Lihonenko L.O., Trembliuk M.D. (2016) Rozrobka ta provadzhennia korporativnoi sotsialnoi zvitnosti [Development and realization of the corporate social accounting]. *Molodyi vchenyi*. vyp. 12. pp. 852–856. URL: <http://molodyvchenyi.in.ua/files/journal/2016/12.1/199.pdf>. [in Ukrainian].
15. Metodychni rekomendatsii zi skladannia zvitnu pro upravlinnia [Methodical recommendations are from the stowage of report on a management]: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.12.2018 r. № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18>. [in Ukrainian].
16. Saprukyna M. KSO-praktyka: 12 shahov pry podhotovke nefynasovoho otcheta [KSO- of practical worker : 12 steps at preparation of not finansial report]. URL: http://delo.ua/business/kso-praktika-12-shagov-pripodgotovke-nefinansovogo-otcheta-185313/?supdated_new=1407152162. [in Russian].
17. Sokil O.H. (2017) Paradyhmalne modeliuвання oblikovo-analitychnoho zabezpechennia zvitnosti zi staloho rozvytku silskohospodarskykh pidpriemstv [A paradigm of design of the registration-analytical providing of accounting is from steady development of agricultural enterprises]. *Oblik i finansy*. vyp. 4. pp. 81–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2017_4_14. [in Ukrainian].
18. Chaldaeveva L.A., Krasnykova A.S., Fedchyn Y.N. (2015) Nefynansovaia otchetnost v Rossyy: problemu stanovleniia u razvytyia [The not financial reporting is in Russia: problems of becoming and development.]. *Fynansu u kredyt*. vyp. 13(637). pp. 21–31.
19. Chumak O.V. (2018) Harmonizatsiia oblikovo-zvitnoi systemy shchodo ekonomichnoi diialnosti pidpriemstv u konteksti mizhnarodnoi standartyzatsii [Harmonization of the registration-current system is in relation to economic activity of enterprises in the context of international standardization]. *Ekonomichnyi prostir: zbirnyk naukovykh prats*. vyp. 138. pp. 223–232. [in Ukrainian].